

Vergaderjaar 1994–1995

23 942

Wijziging van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet van 24 december 1993, Stb. 733, in het kader van het belastingplan 1995

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 4 november 1994

De vaste Commissie voor Financiën¹, belast met het voorbereidend onderzoek inzake bovenstaand wetsvoorstel, brengt als volgt verslag uit van haar bevindingen. Met een tijdige beantwoording van de hieronder gemaakte opmerkingen en gestelde vragen acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Algemeen

De leden van de fractie van de Partij van de Arbeid stellen tot hun tevredenheid vast dat, voortvloeiend uit het regeerakkoord, 2,0 mld wordt aangewend voor een verlaging van het tarief van de eerste schijf en dat daarnaast het tarief voor het belastingdeel wordt verlaagd met 0,4 procentpunt ter compensatie van de verhoging van het premiedeel als gevolg van de structurele herziening van de verdeelsleutel premies/belastingen in de eerste schijf.

De leden van de PvdA-fractie benadrukken dat deze maatregel ruimte schept voor een gematigde ontwikkeling van de lonen en langs deze weg de werkgelegenheid stimuleert. Daarnaast wordt door de tariefsverlaging het koopkrachtverlies beperkt, met name bij de lagere en middeninkomens. Dit past in het streven naar een evenwichtig gespreid koopkrachtverlies voor de verschillende inkomensgroepen, rekening houdend met verschillen in draagkracht.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel.

Zij zijn verheugd dat in 1995 de inflatiecorrectie normaal wordt toegepast en rekenen er op dat dit ook in latere jaren het geval zal zijn.

Zij vragen zich in verband met de verlaging van het belastingtarief in de eerste schijf af of deze lastenverlichting wel het meest effectief is als het gaat om de creatie van meer werkgelegenheid. Zijn er wellicht andere vormen van lastenverlichting die een groter effect hebben ten aanzien van werkgelegenheidscreatie en zo ja, welke zijn dit? Waarom is voor de in dit opzicht meest effectieve vorm dan niet gekozen?

Voorts hebben deze leden de indruk dat de verlaging van het koopkrachtverlies dat kennelijk ook wordt beoogd zich niet alleen beperkt tot de lagere en middeninkomens, maar zich ook uitstrekt tot de hoge

¹ Samenstelling:

Leden: Schutte (GPV), De Korte (VVD), ondervoorzitter, Van Rey (VVD), Terpstra (CDA), Smits (CDA), Reitsma (CDA), Vliegenthart (PvdA), De Jong (CDA), Ybema (D66), voorzitter, Schimmel (D66), Van Gijzel (PvdA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Hillen (CDA), Van Heemst (PvdA), Van Wingerden (AOV), Rabbae (GroenLinks), Giskes (D66), H. G. J. Kamp (VVD), Zonneveld (CD), Van Dijke (RPF), Hoogervorst (VVD), Van der Ploeg (PvdA), B. M. de Vries (VVD), Van Zuijlen (PvdA), Van Walsem (D66).

Plv. leden: Van der Vlies (SGP), Hofstra (VVD), Van Hoof (VVD), Hirsch Ballin (CDA), Van der Linden (CDA), Wolters (CDA), Noorman-den Uyl (PvdA), Van de Camp (CDA), Bakker (D66), Van Zijl (PvdA), Liemburg (PvdA), Boers-Wijnberg (CDA), Crone (PvdA), Verkerk (AOV), Rosenmöller (GroenLinks), Van Rooy (CDA), M. M. H. Kamp (VVD), Marijnissen (SP), Leerkes (U55+), Voûte-Droste (VVD), Verspaget (PvdA), Hessing (VVD) en Van Nieuwenhoven (PvdA).

inkomens. Zo blijkt immers uit de bijgevoegde tabel dat degenen met een inkomen twee keer modaal er meer op vooruitgaan dan iemand met een inkomen op het niveau van het sociale minimum met kinderen. Het wetsvoorstel wekt de indruk dat het kabinet een denivellerende koopkrachtverbetering belangrijker acht dan een grotere werkgelegenheidscreatie. Is deze indruk juist, zo vragen deze leden.

Tevens vragen de leden van de CDA-fractie waarom de regering het lastenverlichtings- en verschuivingspakket zodanig inkleedt dat de premie-instelling in de premiegefinancierde sociale zekerheid er toe leidt dat deze niet kostendekkend is, waardoor grote rijksbijdragen nodig zijn. Hierdoor wordt immers het equivalentiebeginsel uitgehold en treedt een sluipende fiscalisering op van de sociale verzekeringen. Is het de uitdrukkelijke bedoeling van het kabinet, zo vragen deze leden, om het equivalentiebeginsel uit te hollen en de sociale verzekeringen te fiscaliseren?

Tenslotte vragen deze leden de regering of bij de vormgeving van lastenverlichting meer creativiteit en specificiteit mogelijk is. Zal het positieve economische effect van meer gerichte maatregelen niet groter zijn, zo vragen zij.

De leden van de fractie van de VVD lezen in de memorie van toelichting dat volgens het behoedzame groei-scenario van het CPB dat in de komende vier jaar voor 230 000 mensen meer werk zal ontstaan. Daar bovenop worden beleidsmaatregelen in het regeerakkoord voorgesteld, die ten doel hebben tenminste 350 000 mensen extra aan het werk te krijgen. Lastenverlichting is daarbij een belangrijk instrument. Volgens antwoord 155 uit de lijst van vragen en antwoorden betreffende de Miljoenennota 1995 en de Macro Economische Verkenningen 1995 (stuk 23 900, nr. 14) zou er voor tenminste 370 000 extra werk moeten worden geschapen om de werkloosheid in elk geval niet meer te laten stijgen. De leden van de VVD-fractie vragen in dat licht of het pakket beleidsmaatregelen (inclusief de omvang van de lastenverlichting) aanscherping verdient. Hoeveel meer lastenverlichting (in miljarden gulden) is nodig om voor 20 000 mensen extra werk te scheppen in de komende vier jaar?

Een deel van de lastenverlichting voor de komende vier jaar zal worden ingezet voor de wig-verkleining. Kan aangegeven worden om welk deel van de totale verlaging van de microlastendruk van f 4,3 à 5,0 miljard (conform de Macro Economische Verkenningen 1995, blz. 125) respectievelijk van f 9,1 miljard (conform de Miljoenennota 1995, blz. 46) het daarbij gaat? Kan tevens aangegeven worden wat de gemiddelde en de marginale wig voor minimum, modaal, 1,5 x modaal en 2 x modaal inkomen eind 1994 is en – naar verwachting – eind 1995 resp. eind 1998 zal zijn? De leden van de VVD-fractie vragen dit, omdat volgens de MEV 1995, tabel 3.2 (blz. 125) het belastingtarief over de eerste schijf in 1995 weliswaar met per saldo f 1,6 miljard omlaag gaat, maar in de jaren 1996–1998 met f 9,4 à 7,4 miljard omhoog gaat. Daartegenover staat een verlaging van de sociale premies met f 8,1 à 6,6 miljard. In dat licht vergt de opmerking in de memorie van toelichting over wig-verkleining een meer gespecificeerde uiteenzetting van de regering.

Als gevolg van de voorgestelde verlaging van het belastingtarief van de eerste schijf in 1995 met 1,15%-punt daalt het gezamenlijke belasting- en premiepercentage van de eerste schijf voor 1995 tot 37,65 procent. De leden van de VVD-fractie vragen of de regering het tarief voor de eerste schijf, gesplitst naar belasting- en premiedeel wil geven bij ongewijzigd beleid en op basis van het lastenverlichtingspakket uit het regeerakkoord voor de jaren 1995 t/m 1998.

Vervolgens vragen de leden van de VVD-fractie een nadere toelichting bij de verlaging met 0,4%-punt ter compensatie van de verhoging van het premiedeel.

De leden van de fractie van D66 verwijzen naar de opmerking in de memorie van toelichting dat er een structurele herziening heeft plaatsgevonden van de verdeelsleutel premies/belastingen in de eerste schijf. Kan worden aangegeven wat deze structurele herziening inhoudt?

In het wetsvoorstel wordt weliswaar aangegeven hoe hoog het belastingdeel in de eerste schijf in 1995 zal zijn, maar niet hoe hoog het totale tarief van de eerste schijf in 1995 zal zijn. Kan de regering een overzicht geven van de premiepercentages voor 1995?

De leden van de fractie van GroenLinks hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel.

Voorzover de maatregelen voortvloeien uit het regeerakkoord hebben de leden van de fractie van GroenLinks bij de debatten over de regeringsverklaring, de algemene politieke en de algemene financiële beschouwingen al hun oordeel gegeven over de voorstellen. Zij achten het een gemiste kans dat dit kabinet niet inzet op een flinke lastenverschuiving van arbeid naar milieu en een forse impuls voor herverdeling van arbeid, maar vooral gokt op een gunstig werkgelegenheidseffect van lastenverlichting. Is het kabinet bereid om in de zomer van 1996 ook te bekijken of het instrument van lastenverlichting voldoende effectief is geweest? Is zij bereid, wanneer die effectiviteit tegenvalt, haar financieel-economisch beleid te heroverwegen en bijvoorbeeld de door GroenLinks bepleite instrumenten ter hand te nemen?

Van de middelen die op grond van de afspraken in het regeerakkoord voor lastenverlichting beschikbaar zijn zal een deel voor wigverkleining worden ingezet. Kan de regering aangeven welk percentage van de totale lastenverlichting wordt ingezet voor wigverkleining in 1995 en in de hele regeerperiode? Kan daarbij ook worden vermeld welk deel van de lastenverlichting bij de werkgevers en welk deel bij de werknemers/burgers neerslaat (zowel voor de totale lastenverlichting als voor dat deel van de lastenverlichting dat door wigverkleining wordt ingezet)? Deze leden zouden het op prijs stellen dat de hierboven gevraagde percentages vanuit twee interpretaties van de lastenverlichting worden berekend. Gedoeld wordt op de macro-interpretatie van de lastenverlichting en de micro-lastenverlichting (zie het artikel van R.J. Mulder in ESB, 26-10-1994). Is de minister bereid om in meer algemene zin te reageren op de inhoud van dit artikel?

Met het onderhavige wetsvoorstel wordt de eerste schijf in de loon- en inkomstenbelasting met 1,5 procentpunt verlaagd. Deze maatregel moet ruimte scheppen voor een gematigde ontwikkeling van de lonen. Is de regering nog steeds optimistisch over het succes van deze maatregel? Heeft de regering haar inschattingen met betrekking tot de ontwikkeling van de lonen in 1995 bijgesteld na het sociaal overleg dat op 28 oktober 1994 plaatsvond? Zo nee, waarom niet? De leden van de fractie van Groenlinks willen graag weten welke afspraken er in dat overleg zijn gemaakt.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben kennisgenomen van berichtgeving over een ramingsfout van het Centraal Planbureau. Als gevolg hiervan zouden de premies voor AOW en AWW volgend jaar onverwacht met respectievelijk 0,35% en 0,50% omhoog moeten. Hierdoor wordt het effect van de verlaging van het tarief van de eerste schijf in belangrijke mate gemitigeerd. Zijn deze berichten juist, zo vragen deze leden. Wat is het kabinet van plan hieraan te doen? Kan aangeven

worden in welke mate dit tot een minder gunstige werkgelegenheidsontwikkeling leidt? Hoeveel arbeidsplaatsen levert de verlaging van het tarief eigenlijk op (zowel met als zonder de extra AOW en AWW premieverhoging)?

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel en de daarbij behorende toelichting. Zij stellen vast dat met dit wetsvoorstel uitvoering wordt gegeven aan onderdelen van het fiscale beleidspakket voor 1995 in de sfeer van de directe belastingen. De maatregelen die in deze sfeer worden voorgenomen zijn vooral gericht op het stimuleren van de werkgelegenheid. Een van de instrumenten daartoe is het verkleinen van het bruto- en netto-inkomensverschil, de zogenaamde wig, met 1,15 procentpunt. De wig-problematiek heeft reeds jaren een hinderlijke rol gespeeld en wigverkleining is door de leden van de SGP-fractie steeds bepleit. Zij stemmen dan ook in met deze maatregel. Wel stellen zij nog de vraag wat de impuls is die van deze maatregel uitgaat op de werkgelegenheid.

De leden van de GPV-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het pakket aan fiscale voorstellen dat in een aantal wetsvoorstellen bij de Kamer is ingediend. De voorstellen zijn er volgens de regering met name op gericht de werkgelegenheid te stimuleren. Tevens zal het koopkrachtverlies zoveel mogelijk worden beperkt of evenwichtig gespreid en met draagkrachtverschillen zal rekening worden gehouden. Deze leden hebben reeds in een eerder stadium hun voorkeur uitgesproken voor een andere benadering, te weten een verdergaande terugdringing van het financieringstekort boven lastenverlichting. Zij richten zich in dit verslag daarom vooral op de voorgestelde maatregelen.

De intentie de werkgelegenheid te laten toenemen met 350 000 arbeidsplaatsen is uiteraard te onderschrijven. In hoeverre zal het hierbij gaan om een structurele groei van de werkgelegenheid als niet tevens het financieringstekort verder zal worden teruggedrongen? Of de voorgestelde maatregelen in de sfeer van de directe belastingen aan realisering van deze doelstelling bijdragen is de leden van de GPV-fractie nog niet geheel duidelijk. Zij vragen in de eerste plaats of het verlagen van de collectieve lastendruk in de voorgestelde maatregelen wel voldoende gespreid plaatsvindt. Waarom wordt bijvoorbeeld voor de ouderen wel een vaste aftrek geïntroduceerd, maar voor andere zwakke groepen in de samenleving, zoals gehandicapten, niet? Deze leden vragen welke rechtvaardiging voor deze min of meer willekeurige beleidskeuze bestaat.

Tevens vragen de leden van de GPV-fractie naar de samenhang tussen de voorgestelde maatregelen. Enerzijds worden lastenverlichtingsmaatregelen, zoals verlaging van het tariefpercentage in de eerste schijf en de introductie van een ouderenaftrek voorgesteld, anderzijds staan daar bezuinigingen tegenover, zoals de verhoogde drempel voor aftrek van studiekosten en een werkgeversheffing op spaarloonregelingen. Dragen deze laatste maatregelen bij aan realisering van de doelstelling de werkgelegenheid te stimuleren en de arbeidskosten te matigen? Of is de verlaging van het tariefpercentage van de eerste schijf de enig specifieke belastingmaatregel die hierop is gericht? Het voorstel met betrekking tot de verhoging van de ondernemingsvrijstelling is immers feitelijk een achteruitgang in vergelijking tot eerdere besluitvorming. Hetzelfde geldt voor de voorstellen inzake de spaarloonregelingen. Gaat hier niet op zijn minst een negatief signaal vanuit naar de werkgevers als het gaat om verdere matiging van de arbeidskosten?

De leden van de GPV-fractie constateren dat in het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld het belastingtarief van de eerste schijf in de loon- en inkomstenbelasting te verlagen. Deze inkomenspolitieke keuze mag dan met name ten gunste komen van de lagere en middeninkomens,

maar hierdoor wordt wel de progressie in het stelsel steiler. Is hier bewust voor gekozen? Waarom is niet gekozen voor een verlenging van de eerste schijf?

Uitstel grondslagverbreding van de samenloopregeling in de vermogensbelasting

Met betrekking tot de samenloopregeling vragen de leden van de PvdA-fractie of het de bedoeling is dat de eerder voorgestelde maatregel in artikel 14 van de Wet op de vermogensbelasting 1964 wordt betrokken bij de in het regeerakkoord afgesproken beperking van de aftrekbaarheid van consumptieve rente of dat er opnieuw een zelfstandige afweging plaats vindt over de merites van deze maatregel.

De leden van de fractie van de VVD stellen het eens te zijn met het uitstel van de per 1 januari 1995 voorziene grondslagverbreding van de samenloopregeling in de vermogensbelasting. Deze grondslagverbreding was immers eerder onderwerp van kritiek van diverse zijden, waaronder de VVD-fractie.

De regering kondigt tegelijkertijd aan dat bij de uitvoering van de aanslagregeling inkomsten-/vermogensbelasting extra aandacht zal worden gegeven aan die elementen van de renteaftrek, die in het kader van het beleid op het tegengaan van oneigenlijk gebruik aandacht verdienen. De leden van de VVD-fractie vragen een nadere toelichting ten aanzien van de aangekondigde «extra aandacht» respectievelijk ten aanzien van de bedoelde «elementen» van de renteaftrek. Zij gaan ervan uit dat de regering niet van plan is om via uitstel met de ene hand te geven om via de uitvoering van de aanslagregeling met de andere hand te nemen.

De leden van de D66-fractie stemmen in met het door de regering genomen besluit om de grondslagverbreding van de samenloopregeling in de vermogensbelasting uit te stellen. In de memorie van toelichting wordt hierbij een koppeling gelegd naar de in het regeerakkoord voorziene invoering van de beperking van de renteaftrek op consumptief krediet. Het staat echter nog geenszins vast of (en zo ja wanneer) de beperking van de renteaftrek zal worden ingevoerd. In de memorie van toelichting wordt evenwel vermeld dat de grondslagverbreding op 1 januari 1996 zal worden ingevoerd. Is dit een definitieve datum of behoort verder uitstel van de invoering naar het oordeel van de regering ook tot de mogelijkheden?

In de memorie van toelichting wordt voorts opgemerkt dat bij de uitvoering van de aanslagregeling inkomstenbelasting/vermogensbelasting extra aandacht wordt gegeven aan die elementen van de renteaftrek die in het kader van het beleid gericht op het tegengaan van oneigenlijk gebruik de aandacht verdienen. De regering merkt op dat de Belastingdienst hierover inmiddels is geïnstrueerd. Kan de regering aangeven hoe deze instructie luidt?

De leden van de D66-fractie memoreren het feit dat destijds bij de parlementaire behandeling van het initiatiefvoorstel inzake de verruiming van de vrijstelling voor het ondernemingsgebonden vermogen is toegezegd dat nog nader zal worden toegelicht hoe in de praktijk de overgang van de lineaire methode naar de actuariële methode voor pensioenopbouw voor directeuren/groot aandeelhouders dient te geschieden. In de praktijk blijkt hieraan een grote behoefte te bestaan. Kan de regering hier in de nota naar aanleiding van het verslag nader op in gaan?

De leden van de fractie van GroenLinks zijn verbaasd over het voornemen om de grondslagverbreding van de samenloopregeling in de

vermogensbelasting uit te stellen. Het heeft de nodige voeten in aarde gehad voordat deze grondslagverbreding in de wet is opgenomen. Waarom moet zij nu opeens worden uitgesteld? Waarom is dit voornemen nu pas bekend gemaakt? Hoe lang zal het uitstel duren? Dreigt hier niet het gevaar dat van uitstel afstel komt?

Er wordt in de memorie van toelichting welliswaar verwezen naar het feit dat in het regeerakkoord is opgenomen dat de regering de beperking van de aftrekbaarheid van rente op consumptief krediet ter hand zal nemen en dat dit een nieuw licht zal werpen op de wenselijkheid en noodzaak van de grondslagverbreding, maar het is nog maar de vraag of die aftrekbaarheid daadwerkelijk zal worden afgeschaft. Is het niet mogelijk dat het nog wel 3 jaar kan duren voordat die aftrekbaarheid is afgeschaft? En behoort het zelfs niet tot de reële mogelijkheden dat de aftrekbaarheid blijft bestaan, bijvoorbeeld omdat afschaffing van de rente op consumptiefkrediet vrijwel automatisch noopt tot aanpassing/beperking van de hypotheekrenteaftrek, wat politiek gezien keer op keer onbespreekbaar blijkt te zijn?

De leden van de fractie van Groenlinks willen ook graag nader toege-licht hebben waarom het afschaffen van de aftrekbaarheid van rente op consumptiefkrediet een ander licht werpt op de wenselijkheid/noodzaak van grondslagverbreding. Toen de paarse coalitie fracties het regeerakkoord sloten en afspraken om de rente op consumptiefkrediet niet langer aftrekbaar te maken was toch bekend dat de grondslagverbreding per 1 januari 1995 in zou gaan?

In de memorie van toelichting wordt er ook op gewezen dat het voorstel tot verhoging van het percentage van de ondernemingsvrijstelling in de vermogensbelasting tot 68% het budgettaire belang van de grondslagverbreding vermindert. Feitelijk lijkt dit te kloppen, maar de leden van de fractie van GroenLinks merken op dat het daarmee nog niet een goed argument hoeft te zijn. Zij hebben nog nooit ingestemd met een verlaging van de vermogensbelasting en zullen dus ook niet instemmen met een verdere verhoging van de ondernemingsvrijstelling. Zeker niet nu in België volop de discussie gevoerd wordt om vermogenden (zeker de uit Nederland geëmigreerden) fiscaal harder aan te pakken.

Deze leden vinden dat de regering oneigenlijke argumenten gebruikt om de grondslagverbreding uit te stellen. Loopt de regering niet al te makkelijk vooruit op besluitvorming over wetgeving die nog niet eens naar de Raad van State is gestuurd of door de Kamer in behandeling is genomen? Waarom kan te zijner tijd niet bekeken worden of er daadwerkelijk sprake is van «overkill-elementen»? Wat wordt daar eigenlijk precies mee bedoeld?

De regering geeft aan dat tegelijkertijd met het uitstel van de grondslagverbreding extra aandacht wordt gegeven aan het tegengaan van oneigenlijk gebruik. De belastingdienst zou hierover al geïnstrueerd zijn. Dit vinden de leden van de fractie van Groenlinks wel erg vreemd. Die grondslagverbreding was toch juist bedoeld om oneigenlijk gebruik tegen te gaan? Destijds was toch het oordeel dat een instructie aan de belastingdienst echt niet meer volstond om het oneigenlijk gebruik aan te pakken? Waarom kan daar nu opeens wel mee worden volstaan? Hoe is de regering van plan deze toegeeflijkheid uit te leggen? Over het feit dat frauderen niet kan en mag bestaat overeenstemming, maar lijkt hier niet dat fraude van vermogenden minder erg is dan van bijvoorbeeld uitkeringsgerechtigden? Hoe kan het kabinet deze ongelijke behandeling verdedigen?

Het uitstel van de grondslagverbreding brengt een belastingderving van 35 mln met zich mee. Is bij de berekening hiervan ook een eventuele meeropbrengst meegewogen die voort zou vloeien uit de aangescherpte instructie aan de belastingdienst? Of heeft de regering zo weinig vertrouwen in de effectiviteit van deze instructie dat ervan is afgezien om hier enig budgettaire effect van in te boeken?

Studiekostendrempel

Met betrekking tot het verhogen van de studiekostendrempel in de buitengewone-lastenregeling vragen de leden van de PvdA-fractie of nader kan worden ingegaan op het advies van de Raad van State inzake de studiekosten. Kan aangegeven worden, zo vragen deze leden, voor welke categorie belastingplichtigen deze aanscherping nadelige effecten voor studiemogelijkheden en dus eventueel later voor de werkgelegenheid in een veranderende economie kan hebben?

De motivering van de verhoging van de drempel voor de aftrek van studiekosten van 2 naar 3 procent onder gelijktijdige ophoging van het maximum van de drempel van f 800 naar f 1000 ontgaat de VVD-leden. Ook de Raad van State kreeg geen adequaat antwoord op haar desbetreffende vraag. Waarom is gekozen voor 3% cq. f 1000? De buitengewone lastenaftrek ter zake van studiekosten is toch juist in het leven geroepen om in buitengewone omstandigheden, die zich als gevolg van de regeringsmaatregelen in grotere frequentie voordoen, een helpende hand te kunnen bieden?

De leden van de fractie van D66 hebben begrepen dat de verhoging van de studiekostendrempel niet specifiek gericht is op belastingplichtigen met lage inkomens. De regering vreest echter dat door de verlaging van de beurzen en de verhoging van de collegegelden met name door de lage inkomens een beroep op de buitengewone lastenregeling zal worden gedaan en legt aldus een koppeling naar WSF-gerechtigden. Er zijn echter ook veel niet-WSF-gerechtigden die studiekosten maken. Kan de regering aangeven hoe vaak thans een beroep op de buitengewone lastenregeling ter zake van studie wordt gedaan en welke bedragen hier budgettair mee gemoeid zijn? Kan hierbij tevens een onderscheid worden gemaakt tussen het aantal WSF-gerechtigden en niet-WSF-gerechtigden?

De leden van de fractie van Groenlinks zijn onaangenaam getroffen door het voorstel om de studiekostendrempel te verhogen. Zij achten het niet verwonderlijk dat lagere beurzen, hogere collegegelden en meer bijverdienmogelijkheden tot een hoger beroep op de buitengewone lastenaftrek leiden. In hun ogen is het echter een extreme vorm van «dubbel-pakken» door vervolgens als wetgever ook nog eens die aftrek te beperken. Zeker nu nog niet echt duidelijk kan zijn in welke mate een hoger beroep op de buitengewone lastenaftrek optreedt. Zijn hier al gegevens over? Kunnen deze leden daar inzicht in krijgen? Zo nee, wanneer kan deze informatie wel beschikbaar zijn?

Het budgettair belang van deze maatregel is vrij gering (van 5 oplopend naar 10 mln). Is het budgettaire belang het enige argument voor het verhogen van de studiekostendrempel? Zijn er ook meer inhoudelijke argumenten voor te geven?

Hoe is de regering eigenlijk tot een verhoging van het percentage van het onzuivere inkomen van 2 naar 3 en het maximum van de drempel van f 800 naar f 1 000 gekomen? Deze specifieke verhogingen worden totaal niet gemotiveerd. Het hadden kennelijk net zo goed andere percentages of bedragen kunnen zijn, zo stellen deze leden. Heeft de regering hier geen arbitraire keuzes gemaakt? Kan zij haar keuzes nader motiveren?

Juist omdat het budgettair belang zo klein is, en de leden van de fractie van Groenlinks nogal wat bezwaren hebben tegen het uitstel van de grondslagverbreding van de samenloopregeling in de vermogensbelasting achten zij het heel goed mogelijk om het één tegen het ander uit te ruilen, zodat de grondslag-verbreding gewoon doorgaat en de studiekostendrempel niet omhoog hoeft. Hoe staat de regering tegenover een dergelijke ruil?

De leden van de SGP-fractie hebben naar aanleiding van het voornemen om de drempel in de buitengewone lastenregeling voor de aftrek van studiekosten te verhogen, nog behoefte het volgende op te merken. Zij stellen vast dat het percentage van het onzuiver inkomen wordt verhoogd van 2 procentpunt naar 3 procentpunt en het maximum van de drempel van f 800 naar f 1000. Deze leden begrijpen weliswaar dat deze maatregel niet specifiek gericht is op belastingplichtigen met lage inkomens, maar stellen wel vast dat de maatregel vooral op deze groep belastingplichtigen nadelig zal uitwerken. Zij betonen zich daarmee niet onverdeeld gelukkig en stellen dat er voor iedere inkomensgroep een zo gelijk mogelijke toegang tot het onderwijs en reguliere opleidingen mogelijk moet zijn. Een fiscale maatregel als deze mag daaraan naar de mening van deze leden niet in de weg staan. Verdient het, mede gelet op de toch al geringe budgettaire consequenties, geen aanbeveling af te zien van deze maatregel, zo vragen deze leden de regering.

De leden van de GPV-fractie vinden de onderbouwing tot verhoging van de drempel in de buitengewone lastenregeling voor de aftrek van studiekosten weinig overtuigend. Waarom moet «tegenwicht» worden gegeven aan de mogelijkheid dat in de praktijk een toenemend beroep op de buitengewone lastenaftrek ter zake van studiekosten zal worden gedaan? Gaat het erom een WSF-gerechtigde hoe dan ook uit te sluiten van de mogelijkheid van buitengewone-lastenaftrek terzake van studiekosten?

Is de bestaande regeling juist ook niet bedoeld voor groepen met lage inkomens, die in problemen komen mede als gevolg van stijging van studiekosten? Zal de verhoging van de drempel niet het effect hebben dat belastingplichtigen met lage inkomens hier relatief de meeste nadelen van zullen ondervinden? De leden van de GPV-fractie menen dat de hierop betrekking hebbende opmerkingen van de Raad van State niet afdoende zijn beantwoord. Uiteraard is de voorgestelde drempelverhoging niet specifiek gericht op belastingplichtigen met lage inkomens. Deze categorie kan er echter wel relatief zwaar door worden getroffen, omdat de drempelverhoging samenvalt met hogere studiekosten en lagere studiebeurzen. Kan tot slot de geraamde opbrengst van 5 miljoen gulden in 1995 en 10 miljoen gulden in 1996 e.v. nader worden gemotiveerd?

Budgettaire effecten

In tabellen 1 en 2 wordt een overzicht gegeven van de budgettaire effecten. Veruit de belangrijkste maatregel is de verlaging van het belastingpercentage van 7,3 naar 6,15 procent. De leden van de VVD-fractie hebben behoefte aan een nadere toelichting ten aanzien van de aansluiting van deze twee tabellen op de lastenverlichtende maatregelen rijk en sociale fondsen 1995 (cf. de MEV 1995, tabel IV.3.2, blz. 125). Zonder een integrale benadering zoals weergegeven in de MEV 1995 zijn de tabellen 1 en 2 nogal misleidend. Daar gaat immers de suggestie vanuit dat de structurele belastingverlaging voor de burger als gevolg van het kabinetsbeleid ruim f 3 miljard zal zijn. Uit de MEV 1995 tabel IV.2.2 blijkt dat zeker niet.

Ten aanzien van de aanscherping van de studiekostendrempel is sprake van een opbrengst van f 10 miljoen. Kan dit uitgelegd worden? Er was toch al sprake van een endogene derving van f 10 miljoen als gevolg van de vigerende buitengewone lastenaftrek in combinatie met de voorgestelde beleidsmaatregelen inzake de studiefinanciering? Die endogene derving wordt nu gecompenseerd door de onderhavige drempelverzwaring. Het netto resultaat is dan toch nul?

De leden van de VVD-fractie vragen wat er gebeurt is met het resultaat van de ouderenaftrek 1995 van f 45 miljoen (in vergelijking tot de regeeraccorderingspraak voor 1995 van f 100 miljoen ouderenaftrek)? Wordt

die ruimte nog bij de komende jaren betrokken? Zo niet, is er dan sprake van een extra opbrengst van f 45 miljoen in 1995?

Ten aanzien van de jaren 1996 en 1997 is er sprake van een forse extra opbrengst van f 60 resp. 50 miljoen. Dat heeft vooral te maken met het terugdraaien van de vrijstelling ondernemingsvermogen tot 68% na 1995. Daardoor levert de afschaffing lineaire methode pensioenopbouw in die jaren een dekkingoverschot op. Wat denkt de regering met de extra opbrengst van f 60 miljoen in 1996 en f 50 miljoen in 1997 te gaan doen? Is dit voorbeeld een argument om de grondslagverbreding samenloopregeling verder uit te stellen? Voor de leden van de VVD-fractie is het in elk geval een mogelijkheid reeds voor die jaren dekking te vinden voor de door hen voorgestane verlaging van de loonsomheffing op ongeblokkeerde winstdeling naar 10%.

De voorzitter van de Commissie,
Ybema

De griffier van de Commissie,
Van Overbeeke